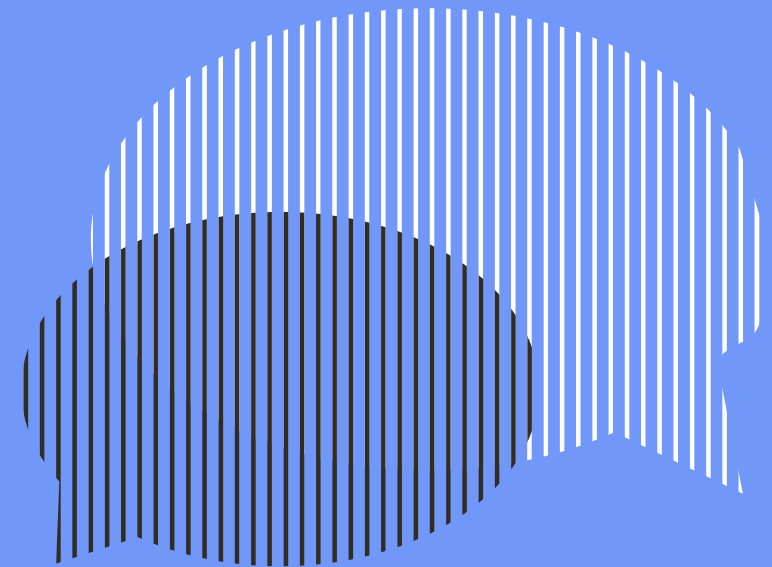

Pedagogų poreikio prognozavimas

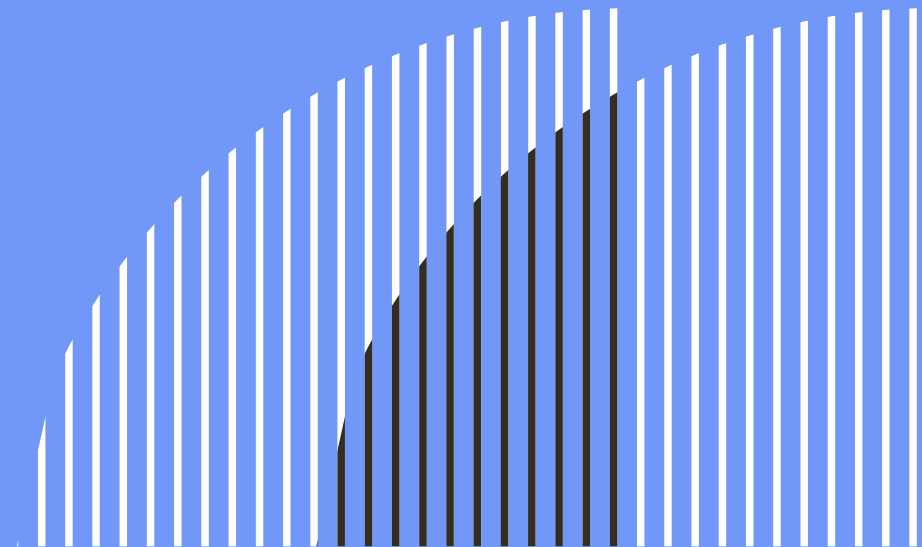
Atnaujintas modelis ir rezultatai
2025 m.

Dr. Simonas Šabanovas

NŠA vadovas

Tyrimo kontekstas ir tikslai

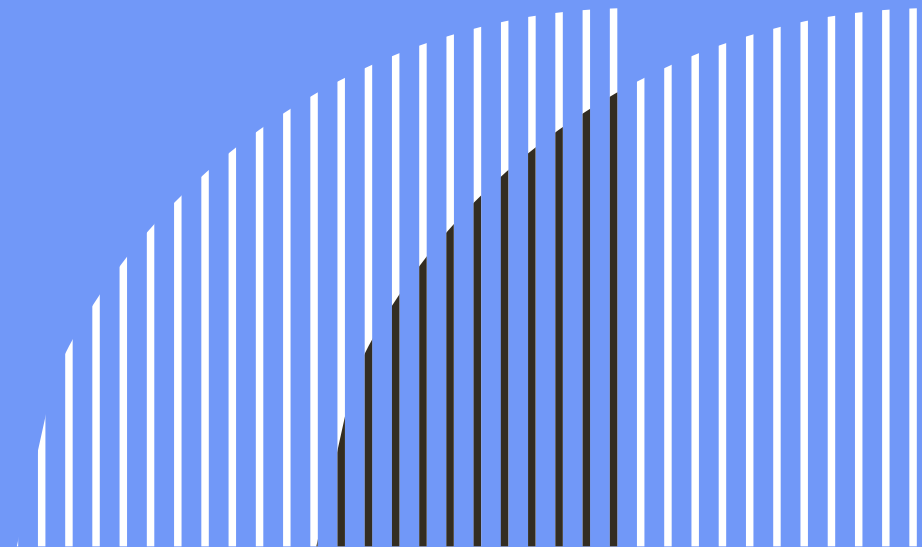
Tyrimo kontekstas

- Dėl santykinai mažo atlyginimo, didelio krūvio, administracinės naštos ir ribotų karjeros galimybių kai kuriose šalyse **mokytojo profesijos patrauklumas mažėja**.
- Visuomenei senstant, **vis didesnė dalis pedagogų artėja prie senatvės pensijos amžiaus**, o pakankamo skaičiaus jaunų, galinčių juos pakeisti, nėra.
- Tad daug išsivysčiusių pasaulio šalių, o tarp jų ir Lietuva, **susiduria su pedagogų trūkumu**.
- Toks trūkumas ilguoju laikotarpiu **turi neigiamų pasekmių mokinių pasiekimams ir didina socialinę nelygybę švietime**.
- **Pedagogų poreikio prognozės būtinos**, norint priimti pagrįstus ir savalaikius sprendimus dėl pedagogų rengimo bei priemonių jiems pritraukti ir išlaikyti darbe.

Tyrimo tikslai

- **Atnaujinti** 2017–2018 m. STRATA sukurtą bei ištestuotą ir 2020–2021 m. pakoreguotą **pedagogų poreikio prognozavimo modelį**;
- Remiantis atnaujintu modeliu, **prognozuoti pedagogų poreikį** ateinančiais penkeriais metais pagal skirtingus scenarijus;
- Kiek įmanoma, **prognozuoti pedagogų pasiūlą** ateinančiais penkeriais metais pagal skirtingus scenarijus;
- Remiantis prognozavimo rezultatais, **teikti rekomendacijas** švietimo politikos formuotojams.

Pedagogų poreikio prognozavimo modelis

Modelio apimtis

- **Modelis apima:**
 - valstybines, savivaldybių ir nevalstybines mokyklas;
 - ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesines mokyklas.
- Prognozuojama **28 specializacijų (dalykų)** pedagogų paklausa.
- Pedagogų poreikis prognozuojamas, atsižvelgiant į **praėjusių penkerių metų** situaciją ir tendencijas bei darant prielaidas apie jų tęstinumą (ar jo nebuvimą) per tam tikrą laiką.
- Pedagogų poreikis prognozuojamas 2026–2027 – 2030–2031 m. m. laikotarpiui.
- Rezultatai pateikiami **nacionaliniu** (ne savivaldybių) lygmeniu.

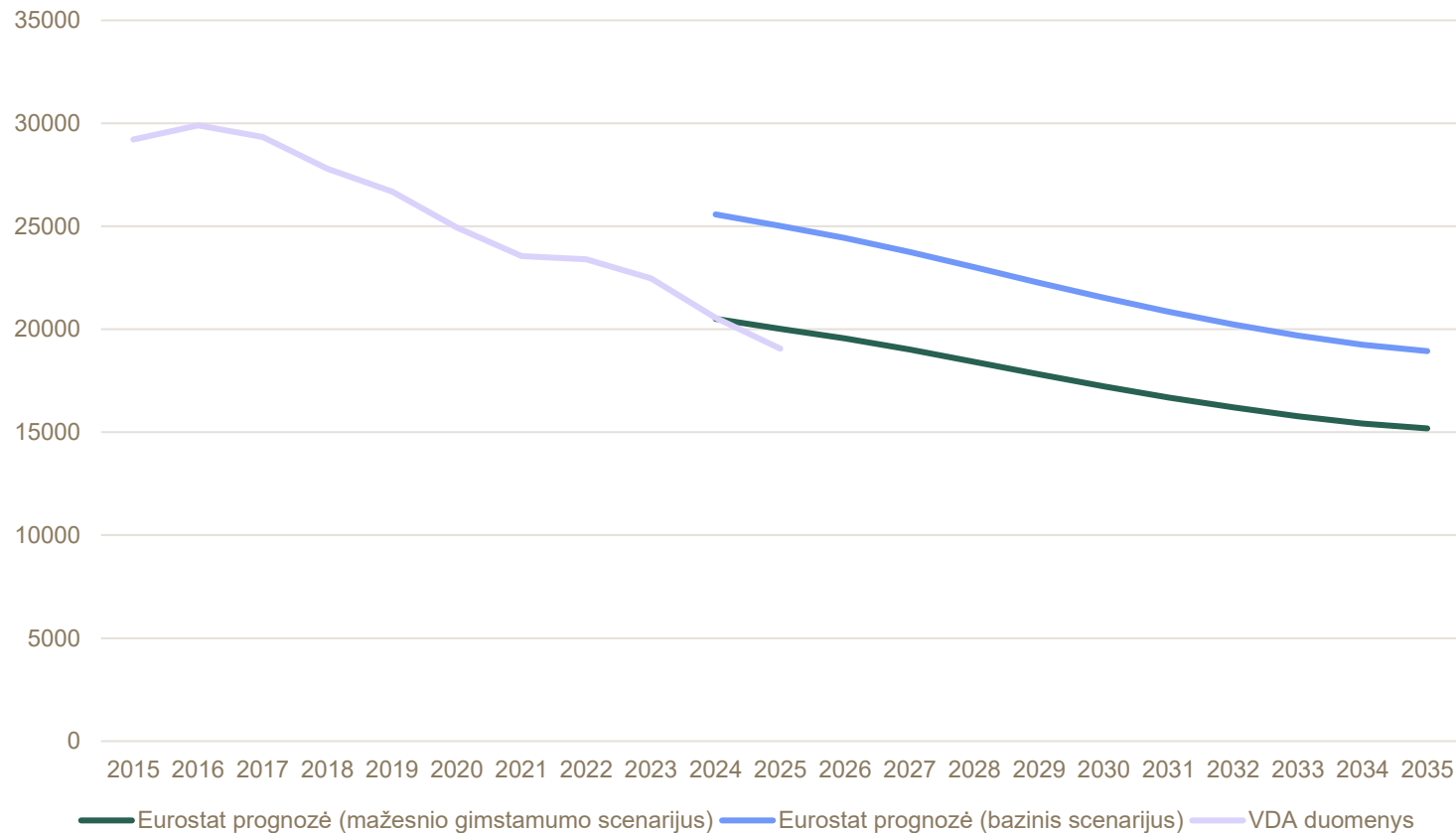
Scenarijai ir jų prielaidos

- **Bazinis scenarijus:**
 - Daugeliu atveju daroma prielaida, kad praėjusius penkerius mokslo metus fiksuota situacija išliks ir ateityje (naudojamas slenkantysis vidurkis).
 - Atskirais atvejais daroma prielaida, kad anksčiau fiksuota tendencija išliks ir ateityje arba paskutiniaisiais stebėtais mokslo metais buvusi situacija išliks ir ateityje.
- **Žvalgomieji scenarijai** rengti remiantis ekspertų ir suinteresuotų šalių apklausa:
 - stabilus mokinių skaičius
 - padidėjusios imigracijos šokas
 - auga mokinių, turinčių SUP, dalis
 - auga dalyvavimas ikimokyklinio ugdymo procese
 - auga mokinių susidomėjimas STEM
 - auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis.
- **Normatyviniai scenarijai:** socialinę pedagoginę ir (ar) specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų poreikis pagal galiojančius teisės aktus.

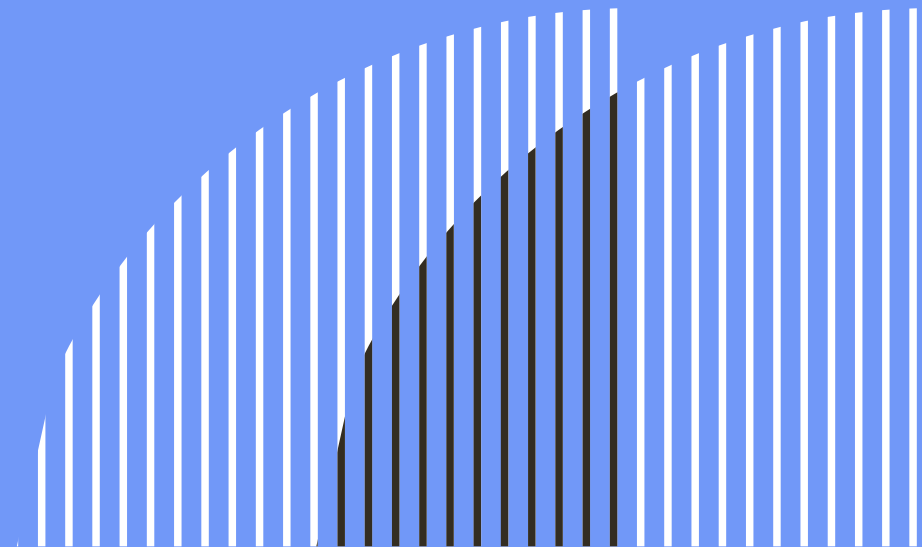
Svarbiausia tyrimo prielaida

Mokinių skaičiui prognozuoti pasitelkta **Eurostato gyventojų skaičiaus prognozė pagal amžių** (rengta 2023 m.). Pasirinktas vienas iš šešių – **mažesnio gimstamumo – scenarijus**, nes būtent tai tiksliausiai atspindi realius 2024 ir 2025 m. duomenis.

Vaikų iki 1 m. amžiaus skaičius 2015–2025 m. ir prognozė 2024–2035 m.

Pedagogų poreikio prognozavimo rezultatai

Žvalgomasis scenarijus „Stabilus mokinių skaičius“

- Demografinė krizė Lietuvoje trumpuoju laikotarpiu švietimo sistemai suteikia „pagalvę“ ir taip saugo nuo kitos – pedagogų trūkumo krizės.
- Jei ateinančiais penkeriais mokslo metais mokinių skaičius, palyginti su praėjusiu penkmečiu, išliktų stabilus, pedagogų poreikis būtų 75 % didesnis nei prognozuojamas pagal bazinį scenarijų.

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Stabilus mokinių skaičius“	Skirtumas
Dalyko mokytojai	6 745	8 977	33 %
Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojai	3 007	8 264	175 %
Socialiniai pedagogai	357	445	25 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai	463	852	84 %
Iš viso	10572	18538	75 %

Žvalgomasis scenarijus „Išaugusios imigracijos šokas“

- Darant prielaidą, kad 2026–2027 m. m. į Lietuvą netikėtai atvyks gausus vaikų skaičius ir tai lems mokinių skaičiaus augimą 5 % (palyginti su baziniu scenarijumi), bendra naujų pedagogų paklausa ateinančių penkerių mokslo metų laikotarpiu būtų 25 % didesnė nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų.

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Išaugusios imigracijos šokas“	Skirtumas
Dalyko mokytojai	6 745	8 415	25 %
Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojai	3 007	4 025	34 %
Socialiniai pedagogai	357	402	13 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai	463	586	27 %
Iš viso	10 572	13 428	27 %

Žvalgomasis scenarijus „Auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis“

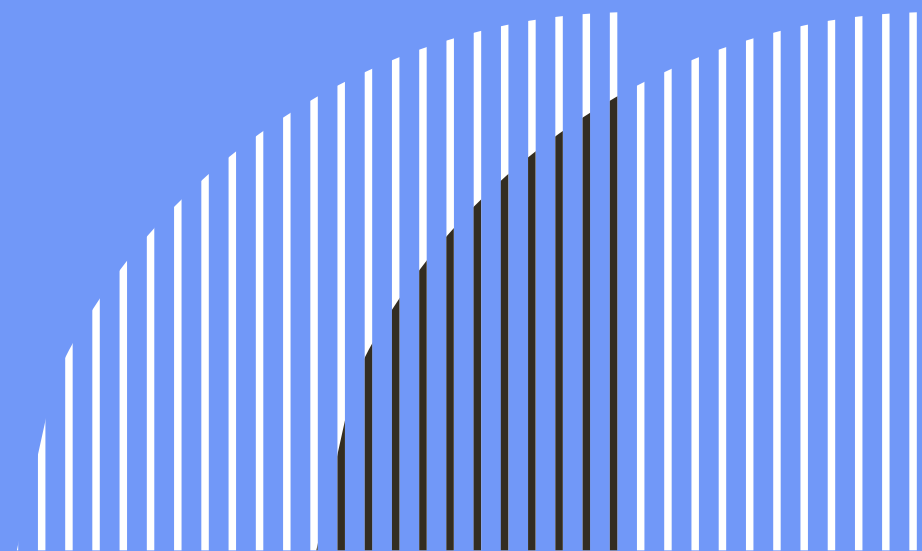
- 2020-2021 – 2024-2025 m. m. laikotarpiu kasmet iš darbo išėjo vidutiniškai 7% tuo metu dirbusių pedagogų.
- Jei paliekančiųjų pedagoginį darbą dalis palaipsniui augtų iki 10% ir tuomet stabilizuotųsi, penkerių mokslo metų laikotarpiu reiktų 5,6 tūkst. naujų pedagogų daugiau nei prognozuojama baziniu scenarijumi.

	Bazinis scenarijus	Scenarijus „Auga iš darbo išeinančių pedagogų dalis“	Skirtumas
Dalyko mokytojai	6 745	11 259	67 %
Priešmokyklinio ugdymo mokytojas	4	289	7 125 %
Pradinio ugdymo mokytojas	636	1 315	107 %
Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantis specialistas	463	643	39 %
Iš viso	10 572	16 221	53 %

Specifinė pakeitimo paklausa

- Norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius ir jos nesiekiančius (nestudijuojančius) **ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojus** reikiamą kvalifikaciją turinčiais, papildomai reikėtų **1 128 ikimokyklinio, 146 priešmokyklinio ir 261 pradinio ugdymo** mokytojų.
- Norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius ir jos nesiekiančius (nestudijuojančius) **dalyko mokytojus** reikiamą kvalifikaciją turinčiais, papildomai reikėtų apmokyti ar priimti į darbą **naujus 2 335 pedagogus**. Daugiausia tarp jų – užsienio kalbos (anglų), lietuvių kalbos ir matematikos mokytojų.

Pedagogu pasiūla

Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojai

- 2020–2024 m. studijų programų, skirtų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogams rengti, populiarumas tarp stojančiųjų augo nuo 731 iki 1 013.
- Tokį augimą, tikėtina, lėmė įvestos tikslinės stipendijos studijuojantiems pedagogiką ir kitos Vyriausybės ir Švietimo, mokslo bei sporto ministerijos įgyvendintos priemonės.
- Tuo pačiu laikotarpiu ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo pedagogikos studijas per norminį jų laikotarpį kasmet baigė 65–70 %, arba vidutiniškai 68 % įstojusiųjų. Didelių svyravimų tarp metų nebūta.
- Pirmais metais po studijų pedagoginį darbą dirbo 74–79 % šių programų absolventų, studijas baigusiu 2020–2024 m. Penktais po baigimo – 61–76 % absolventų.
- Pagal bazinį scenarijų, 2026–2027 – 2030–2031 m. m. reikės iš viso 3 007 naujų ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų. Tuo pačiu laikotarpiu studijas baigs ir pedagogo kvalifikaciją, pagal bazinį scenarijų, įgis 3 475 asmenys.
- Jei pedagoginio darbo imsis, kaip ir anksčiau, apie 79 % šių studijų absolventų, pagal bazinį scenarijų, pedagogais 2026–2030 m. įsidarbins 2 745 jų.
- Kad, pagal bazinį scenarijų, prognozuojama paklausa būtų patenkinta, kitoms sąlygoms nekintant reikėtų, kad pedagogais įsidarbintų apie 87 % ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo studijų absolventų.
- Jei priėmimas kasmet augtų 11 % (vidutiniškai tiek, kiek 2018–2024 m. laikotarpiu), o studijas baigusiujų dalis išliktų panaši kaip ir praėjusių penkerių metų laikotarpiu, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų gretas papildytų vos 90 pedagogais daugiau nei prognozuojama pagal bazinį scenarijų. Išaugusio priėmimo efektas dėl norminės studijų trukmės būtų pastebimas tik nuo 2030 m.

Dalyko mokytojai

- 2020–2024 m. įstojusiųjų į pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas skaičius mažėjo 14 %, priėmimas į gretutines pedagogikos studijas traukėsi 9 %. Stebėtu laikotarpiu augo tik priėmimas į profesines pedagogikos studijas – nuo 417 iki 641 studentų, arba 54 %.
- 2020–2024 m. pirmosios pakopos dalyko pedagogikos studijas baigė 52 %, gretutines pedagogikos studijas – apie 65 %, o profesines pedagogikos studijas – apie 88 % studijavusių.
- 2024–2025 m. m. pedagogais dirbo 55 % I pakopos dalyko pedagogikos studijų absolventų, 25 % gretutinių studijų absolventų ir 72 % profesinių pedagogikos studijų absolventų, studijas baigusių 2024 m.
- Pirmais mokslo metais po studijų baigimo įsidarbinusių pedagogais dalis augo, tiesa, tik tarp I pakopos dalyko pedagogikos studijų ir profesinių pedagogikos studijų absolventų.
- 2026–2027 – 2030–2031 m. m., remiantis baziniu scenarijumi, reikės apie 6,7 tūkst. naujų dalyko mokytojų. Tuo pačiu laikotarpiu, pagal bazinį scenarijų, bus parengta apie 4,2 tūkst. dalyko mokytojų.
- Jei, kaip ir anksčiau, pedagoginio darbo imsis apie 55 % I pakopos dalyko pedagogikos studijų, 25 % gretutinių ir 72 % profesinių pedagogikos studijų absolventų, pagal bazinį scenarijų dalyko mokytojais 2026–2030 m. laikotarpiu įsidarbins iš viso 2 531 asmuo.
- Net jei priėmimas ateinančiais penkeriais metais augtu ir visi I pakopos dalyko pedagogikos studijų, gretutinių bei profesinių pedagogikos studijų absolventai įsidarbintų pedagogais, trūktų beveik 2 tūkst. dalyko mokytojų.

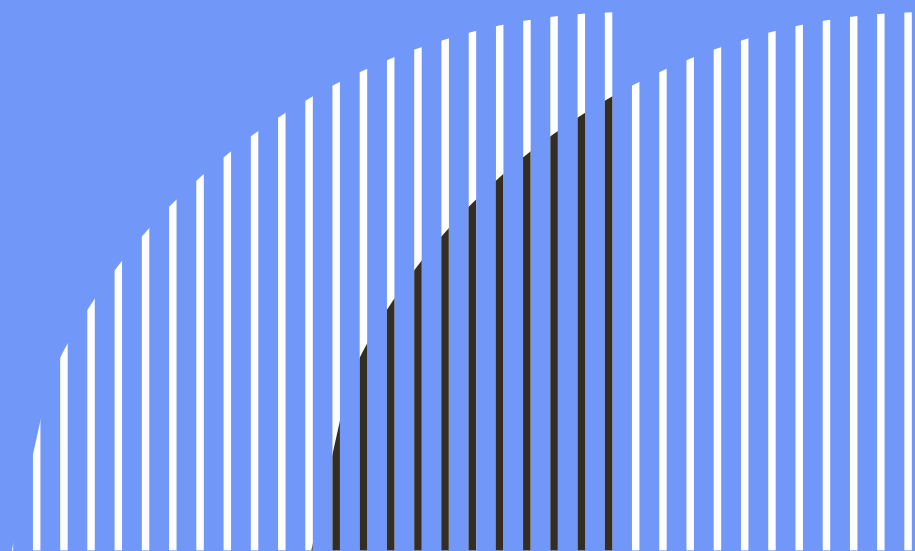
Socialiniai pedagogai

- 2020–2024 m. laikotarpiu į programas, kuriose ruošiami būsimi socialiniai pedagogai, buvo priimti iš viso 134 asmenys. O 2009–2013 m. į tokias programas priimti 1 184 stojusieji.
- Iš jų studijas 2025, 2026, 2027 ir 2028 m. baigti turėtų vidutiniškai 16 kasmet, arba 55 specialistais mažiau nei poreikis, prognozuojamas pagal bazinį scenarijų.
- Siekiant, kad vienam socialinio pedagogo pareigybės etatui tenkantis mokinių skaičius iki 2030–2031 m. m. pasiektų teisės aktuose numatytą leistiną maksimalų – 400, kasmet studijas baigti ir įsidarbinti pedagogais turėtų vidutiniškai 204 socialiniai pedagogai.
- Programose, skirtose rengti socialinius pedagogus, studijuoja tik dalis socialinę pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų. Bendros socialinių pedagogų pasiūlos prognozuoti, remiantis turimais duomenimis, neįmanoma.

Specialiąją pedagoginę pagalbą teikiantys specialistai

- 2026–2027 – 2030–2031 m. m., pagal bazinį scenarijų, kasmet reikės vidutiniškai 92 naujų specialiąją pagalbą teikiančių specialistų, pagal normatyvinį scenarijų – vidutiniškai 101, o augant mokinių, turinčių SUP, daliai – vidutiniškai 146 naujų specialistų kasmet.
- 2024–2025 m. m. specialiosios pedagogikos studijų programose studijavo 665 studentai. Pagal bazinį scenarijų prognozuojama, kad 2026–2030 m. kasmet specialiąją pedagogiką baigs vidutiniškai 195 absolventai.
- Jei mokyklose įsidarbins ne mažiau kaip 74 % absolventų, paklausa, pagal visus scenarijus, bus patenkinta.

Išvados ir rekomendacijos

Išvados

- Pedagogų trūkumas šalyje tampa **ilgalaike, struktūrine problema**.
- Remiantis baziniu scenarijumi, ateinančiais penkeriais metais **bus parengta 8,7 tūkst. pedagogų**, o prognozuojamas **poreikis** tuo pačiu laikotarpiu **siekia net 10,6 tūkst.** Visgi:
 - ši prognozė – nuosaiki;
 - ne visi baigę pedagogikos studijas įsidarbins mokyklose;
 - norint pakeisti be pedagogo kvalifikacijos dirbančius (ir jos nesiekiančius) asmenis papildomai reikėtų dar bent 3,5 tūkst. naujų pedagogų.
- **Prognozuojama situacija skiriasi tarp specializacijų.**
- Pagal bazinį scenarijų:
 - **Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojų bus parengta daugiau nei reikia.** Jei pedagogais įsidarbins bent 87 % ikimokyklinio, priešmokyklinio ir (ar) pradinio ugdymo studijų absolventų, prognozuojamas šių specializacijų pedagogų poreikis bus patenkintas.
 - Jei 2026–2030 m. įstojusių į specialiosios pedagogikos studijas skaičius bus panašus kaip praėjusiais penkeriais metais, o mokyklose įsidarbins ne mažiau nei 74 % šių studijų absolventų, **specialiąją pedagoginę pagalbą teikiančių specialistų paklausa bus patenkinta net ir išaugus mokinių, turinčių SUP skaičiui, ar mažinant vienam specialisto etatui tenkančių mokinių skaičių.**
- **Didžiausias pedagogų paklausos ir pasiūlos neatitikimas prognozuojamas tarp socialinių pedagogų bei dalyko mokytojų:**
 - 2025–2028 m. socialinės pedagogikos studijas baigti turėtų vidutiniškai 16 kasmet, t. y. apie 4 kartus mažiau nei poreikis, prognozuojamas pagal bazinį scenarijų, ir beveik 13 kartų mažiau nei poreikis, prognozuojamas pagal normatyvinį scenarijų.
 - Dalyko mokytojų ateinančių penkerių metų laikotarpiu reikės, remiantis baziniu scenarijumi, 6,7 tūkst., o bus parengta vos 4,2 tūkst. Jei ateityje pedagoginio darbo imsis panaši dalyko mokytojams skirtų studijų absolventų dalis, kaip ir 2020–2024 m., trūks daugiau nei 4 tūkst. dalyko mokytojų.

Rekomendacijos

- Ir toliau **nuosekliai didinti pedagogų atlyginimus**. Susiduriant su finansinių išteklių ribotumais, svarstyti galimybę (trumpuoju laikotarpiu) atlyginimų augimą kompensuoti didinant vidutinius klasių dydžius optimizuojant mokyklų tinklą ir (arba) finansines paskatas diferencijuoti ir premijas, didesnius atlyginimus, pan., siūlyti tų specializacijų (dalykų) pedagogams, kurių trūksta labiausiai, ar tose mokyklose, kuriose laisvų darbo vietų daugiausia.
- **Mažinti pedagogų poreikį įdarbinant daugiau mokytojo padėjėjų ir maksimaliai automatizuojant įvairius administracinius procesus** (biurokratiją).
- **Įgyvendinti pakankamai ilgas (bent dvejų metų trukmės) įvadinės bei mentorystės programas** pradedantiesiems pedagogams.
- **Gerinti pirminio mokytojų rengimo bei pedagogams skirtų profesinio tobulinimosi programų kokybę.**
- Ypač didelį dėmesį skirti **dalyko mokytojų rengimo modelio tobulinimui**, pavyzdžiui:
 - leisti pradėti dirbti mokykloje baigus pedagoginių psichologinių žinių (PPŽK) kursą, jeigu asmuo turi reikiamas dalykines kompetencijas;
 - pertvarkyti profesines pedagogikos studijas, padarant jas lankstesnėmis ir sudarant patrauklesnes sąlygas dirbantiems pradedantiesiems mokytojams;
 - suteikti galimybę studijuoti išplėstiniu, lanksčiu grafiku (pvz., per 3–5 metus), integruojant praktinį darbą mokykloje, realių atvejų analizę ir mentorystę;
 - pedagoginę praktiką integruoti į realų darbo kontekstą.
- **Pedagogų poreikį įsivertinti reguliariai**, ir ne tik trumpuoju, vidutiniu, bet ir ilguoju laikotarpiu.
- **Didinti Mokinių registro bei Pedagogų registro duomenų kokybę** (tobulinti duomenų įvedimo procesus, juos maksimaliai automatizuoti, efektyviau komunikuoti tikslaus duomenų suvedimo svarbą; proaktyviai taisyti klaidas).

Tyrimo ribotumai

- Pedagogų poreikis prognozuojamas nacionaliniu mastu, neatsižvelgiant į pedagogų paklausos skirtumus tarp savivaldybių.
- Prognozei naudoti Mokinių registro bei Pedagogų registro duomenys – ne be trūkumų. Analizuojant praeities situaciją bei tendencijas užfiksuota daug įvairių duomenų įvedimo netikslumų ir net grubių klaidų.
- Prognozavimo rezultatai priklauso nuo daromų prielaidų.

Ačiū už dāvanu!

